

fende instrument ook een overzicht biedt van de geschiedenis van het koninklijke instrument als zodanig: over ontstaan en ontwikkeling van het orgel. Vanaf de pansluit wordt de historie van de orgelbouw in grote trekken weergegeven, toegelicht met foto's en tekeningen vanaf het vervaardigen van het pijpwerk, de geheimen van de tractuur, de werking van balgen en windmagazijnen evenals de samenstelling van de spring- en sleeplade. Maar centraal staat het monumentale orgel, dat in 1885 in gebruik werd genomen, waarvan een zorgvuldig samengesteld bouwjournaal wordt gegeven. De uitvoerige aantekeningen over organisten en orgeltrappers, die hun aandeel hebben geleverd aan de geschiedenis van het instrument, zorgen ervoor dat Genemuiden als een soort muzikaal paradijs verschijnt waar geen wanklank werd gehoord. Rond de honderd foto's maken van het boek een album, dat men met plezier ter hand neemt. Vooral door de gegevens die het biedt is het een bijdrage aan de orgelgeschiedenis van Noord-West Overijssel.

W. van 't Spijker

De afgescheidenen van 1834 en hun nageslacht, Kampen 1984. Uitgeverij maatschappij J.H. Kok / Algemeen secretariaat van de gereformeerde kerken in Nederland. Met een inleiding van D.Th. Kuiper. 660 blz. ISBN 90 242 3261 9.

De opzet van dit kloeke boek, verschenen in het herdenkingsjaar van de Afscheiding van 1834, is niet zo gemakkelijk te doorgronden. Het grootste deel ervan (ca. 550 blz.) is gevuld met genealogische bijdragen, gewijd aan voor- en nageslacht van personen en families die een rol hebben gespeeld in de Afscheiding of die kennelijk representatief worden geacht voor deze bloedgroep binnen het Nederlands protestantisme. Het gaat om het parenteel (overzicht van afstammelingen) van ds. H. de Cock, kwartierstaten van de "twaalf vaders" van de afscheiding en van de echtgenote van De Cock en een 32-tal genealogieën van families (samen bijna 500 bladzijden), gecompleteerd door een lijst van reeds gepubliceerde genealogieën van families uit de kring van de Afscheiding en het onmisbare namenregister. Dit alles wordt voorafgegaan door een korte verantwoording van de redactie (een werkgroep uit de "Commissie Herdenkingen 1834 - 1886 - 1892" van de Gereformeerde Kerken in Nederland, onder wier auspiciën het boek verscheen), en een forse "historisch-sociologische" inleiding van D.Th. Kuiper.

Genealogen en beoefenaren van regionale en plaatselijke kerkgeschiedenis zullen uiteraard dankbaar van de vele gegevens in dit boek gebruik maken. Zodra men echter meer dan strikt feitelijke gegevens aan het verzamelde materiaal wil ontnemen - een gerechtvaardigde wens gezien de hoeveelheid moeite en werk die in het onderzoek moeten zijn geïnvesteerd - worden de gevolgen merkbaar van de gebreken die aan de opzet van het onderzoek kleven. Opmerkingen van de redactie en van de inleider doen vermoeden dat deze publikatie een wat bewogen voorgeschiedenis heeft. In het woord vooraf wordt wel gewezen op het "belang van genealogisch onderzoek als hulpwetenschap ten behoeve van het historisch en sociologisch onderzoek", maar tegelijk geconstateerd dat allerlei factoren "leidden tot een soms vanuit historisch standpunt gezien wat mager resultaat" (blz. 6) Een van de redenen daarvoor is het ontbreken van een duidelijk criterium op grond waarvan de te documenteren